

ESTI UJSÁG

Előfizetési ár:

Helyben, házhoz hordva:
Egy hónapra . . . . . — kor. 80 fill.
Negyedévre . . . . . 2 kor. 40 fill.
Vidéken, postai szétküldéssel:
Egy hónapra . . . . . 1 kor. 10 fill.
Negyedévre . . . . . 3 kor. 30 fill.
Hirdetési díj: Egy 4 hasábos milli-
méter sor 80 fillér.

Politikai napilap.
Megjelenik (vasárnap kivételével)
mindennap esti 5 óráig.
Szerkesztőség és kiadóhivatal
VIII. Rókk Szilárd-utca 4. szám.
Telefon:
Igazg. 55-53, kiadóh. 55-95,
szerkesztőség 54-63.
Száma Budapesten két fillér,
vidéken négy fillér.

A nemzet vendége.

— Roosevelt látogatása. —

Attól a perctől kezdve, mikor a vonata magyar földre ért, Roosevelt Tivadarnak meg kellett éreznie, hogy ő ennek az egész nemzetnek a vendége és a fogadtatás, a mellyel Budapest lakossága üdvözölte, bizonyára azt is megérezte vele, hogy az ország szívébe érkezett. Koronás idegent is alig köszöntött még Budapest, nem a külső ténynek és hivatalos pompának, hanem a szívek viharzó kiáradásának olyan forró gyönyörűségével, mint a nagy Amerikának ma élő legnagyobb fiát. A tengeren tülről jött látogatót a lelkesedésnek egy egész tengere csapkodta körül és jól esett látnunk a szeme ragyogásában, jól esett hallanunk a szava tüzes áradásában, hogy a szíve örömmel fürdik a mi örömlünkben.

Nem szeretnők, de nem is gondolnók, hogy nagyon meglepte volna ez a tüzes köszöntés. Hiszen a mit mi tudunk, ő is tudja, hogy egy nagy barátunkat vártuk benne és hogy mi nagyon tudjuk szeretni azt, a ki barátunk. A ki ezzel a szóval jön hozzánk, hogy: „*jól ismerem ezt a nemzetet, mindig érdeklődtem a magyarok története iránt, a minthogy érdeklődni kell iránta minden intelligens embernek!*” — annak itt rózsával van hintve minden ut és sarkig nyitva minden kapu a szívünk közepébe. Mert hatalmas és nagy emberek, a kik nem is olyan hatalmas és nagy emberek, mint Roosevelt Tivadar, nem is jönnek ide olyan messziről, mint ő és nem is jönnek olyan önzetlenül, annyira tisztán a szívük parancsából, mint ő; nincsenek abban a helyzetben, hogy házunk küszöbén hozzánk így szólhassanak. Nem mondhatják el, hogy ismernek bennünket, mert nem érezték soha a lelkük parancsának, a mit Roosevelt Tivadar minden intelligens ember kötelességének vall, hogy érdeklődjének e nagy történelmi nevezetességű nemzet sorsa iránt.

Természetes tehát csak, ha úgy fogadjuk és úgy szeretjük ezt a nagy embert, ezt a sugárzó egyéniséget, ezt a pompás férfit, a kinél alig volt még alkalmasabb és méltóbb valaki, hogy egy nagy, szabad, erős és művelt nemzet minden virtusának képviselőjéül kívánja, mint ha a mi dicsőségünk hőseit látnánk benne. Roosevelt Tivadart három világrész tetézte és halmozta el ünnepléssel, magasztalással. Nekünk úgy kell őt vendégül látnunk, hogy e tömérdek kedves és

dicsőséges emlékekben is felejtethetetlen legyen neki az a kis idő, a mit földünkön töltött, úgy maradjon meg a lelkében, mint egy ragyogás és úgy megtöltse a szívét melegséggel, hogy ennek a sugárzását azok a mi testvéreink is megérezzék, a kik, ha a tengeren túl dicsőséges honának partjára lép, a szemében régi hazájukból várnak üdvözetet.

Elutazás Bécsből.

Bécsből jelentik: Roosevelt vasárnap reggel 9 óra 5 perckor Kermitt fiával és Hengelmüller báró washingtoni osztrák és magyar nagykövettel Pozsonyba utazott. Bucsuzásra megjelent a pályaudvaron Kehrens amerikai nagykövet, Müller osztályfőnök, az amerikai nagykövetség tagjai és a bécsi amerikai kolónia számos tagja.

Pozsonyban.

Roosevelt fiának, Hengelmüller báró washingtoni nagykövetségnek, s Hengelmüller nejeinek és kisleányának társaságában vasárnap délelőtt 10 óra 32 perckor érkezett meg Pozsonyba. A pozsonyi állomáson, melyet amerikai és magyar zászlókkal díszítettek föl, igen nagyszámú közönség jelent meg. A város törvényhatósága csaknem teljes számban volt jelen Brodly Tivadar polgármesterrel az élén, azonkívül igen nagy és előkelő hölgyközönség.

Tíz óra tájban megérkezett automobilon Apponyi Albert gróf, fején fekete kötés-sel. Mikor a vonat berobogott a pályaudvarra, a közönség lelkes éljenzésben és „hipp, hipp, hurrah” kiáltásokban tört ki, mely még fokozódott, midőn Roosevelt egyszerű, fekete utruhában megjelent a szalonkocsi ajtajában. Roosevelt mindenkélt Apponyi Albert gróftól üdvözölté igen melegen, a ki bemutatva Brodly Tivadar polgármestert. A polgármester a város közönsége nevében üdvözölte magyar nyelven néhány szóval, majd Jankovich Marcel angol beszéddel üdvözölte.

Isméteit éljenzéssel üdvözölték a beszéd végén Rooseveltet, ki a következő angol beszédet mondotta:

Polgármester ur! Vendéglátó magyar barátaim! Igazán büszke vagyok, hogy itt lehetek ebben a történelmi nevezetességű országban. Mindig a legnagyobb mértékben érdeklődtem — mint minden intelligens embernek érdeklődnie kell — az önk országának története és fejlődése iránt. Mint olyan embernek, a ki az Egyesült Államok nyugati részében a cowboyok között nőttem föl, különösen érdeklődnöm kell az Árpád alatt bejött lovas nemzet rendkívüli életpályája iránt, mely őt a világ egyik történelmi nevezetességű nemzetévé tette. Van valami merészség, valami szabadság és lelkeség a magyar jellemben, a mely mindig imponált nekem. Köszöntöm önöket megegyezően és örülök, hogy itt lehetek körükben.

A beszédet Jankovich Marcel tolmácsolta magyar nyelven, a mi igen nagy lelkesedést keltett. Ezután a közönség éljenzéstől kisérvé az első automobilba beszállott Roosevelt Hengelmüller báró nejevel és leányával és Apponyi Albert gróffal. A második kocsiában Roosevelt fia és Hengelmüller báró amerikai nagykövet foglaltak helyet. Pozsony amerikai és magyar zászlókkal földíszített utcáin kétoldalt összegyűlt nagyszámú közönség igen melegen üdvözölte Apponyi vendéget. A városi elöljáróság a város határáig kísérte kocsikon és ott Roosevelt mindenkivel külön-külön kézszorítással bucsuzott el.

A Csallóközben.

Pozsony határától a községekben mindenütt valóságos diadalmenettel fogadták Rooseveltet. *Főréven*, mely tiszta németajku polgárokból áll, a tüzoltóság és iskola-gyerekek állottak sorfalat. A tüzoltó-parancsnok és a község bírja üdvözölte Rooseveltet magyar nyelven, majd pedig Geiger Janka angolul és franciául, és virágcsokrot nyújtott át neki. *Szunyogdin* át, a hol a tüzoltóság állott sorfalat, *Püspökibe* értek. Itt az iskolagyerekek és ovodás-gyerekek a tanítókkal a Himnusz-t énekeltek.

Tyukás János plébános üdvözölte Rooseveltet magyar nyelvű beszéddel.

Roosevelt a kedves üdvözlés igen meghatotta és igen szíves szavakban köszönte azt meg. Különösen örül annak, hogy az ifjuságot együtt látja a tanítókkal és a papsággal, miből azt a meggyőződést meríti, hogy a gyerekeket nemcsak oktatják, hanem nevelik is, hogy a szabadság szeretetét összekötik a törvény tiszteletével és a vallásossággal, a mi a szabadság főtartásának nélkülözhetetlen kelléke. Annál inkább szabadulhat az ember minden külső hatalomtól és kényszer-től, minél inkább tanult uralkodni önmagán.

Hidas községben nem állottak meg, mivel a faluban ragadós betegség van, de a nép kétoldalt sorfalat állva üdvözölte az áthaladó vendégeket.

Eberhardon.

Eberhardra érkezve a községnél az iskolás gyermekek állottak sorban és a község lakossága. A kastély bejáratánál a községi elöljáróság várta a nagy vendéget. A bíró üdvözlésére Roosevelt röviden válaszolt. Innen bementek a kastélyba, a hol Apponyi Albertné grófné és Nash budapesti amerikai főkonzul fogadták Rooseveltet. Megérkezése után Roosevelt visszavonult lakosztályába.

Egy óraker ebéd volt. Az ebédre Roosevelt és fia, Hengelmüller báró és családja, Nash főkonzul, Kossuth Ferenc és Andrássy Gyula gróf voltak hivatalosak. Kossuth Ferenc betegsége miatt táviratban mentette ki magát. Nem jelenhetett meg az ebéden Andrássy Gyula gróf sem, ki jelenleg Spanyolországban időzik.

Roosevelt ebédközben a társalgásnál nagy elragadtatással nyilatkozott a pozsonyi meleg fogadtatásról és különösen a spontán jellegű és bizonyos naivsággal bíró falusi manifesztációkról, a melyekkel utközben találkozott s többször adott kifejezést abbéli sajnálatának, hogy csak oly rövid ideig maradhat Magyarországon. Ebéd után Szapáry Ilona grófnő jött ki Pozsonyból és tett látogatást.

Cseklészen.

Öt óraker kocsiok Cseklésre mentek. A község határánál Smeringa Oszkár főjegyző üdvözölte magyar beszéddel Rooseveltet, a ki válaszában kijelentette, hogy nagyon boldognak érzi magát, hogy Magyarországot láthatja. Az Amerikába kivándorolt magyaroktól, kiknek mindig jó barátja volt, őshazájuk iránt is érdeklődött és ezért ismeri a kivándorlottaknak az őshazához való ragaszkodását, a mit erőnyek tekint. Ezek annál jobb amerikaiakká válnak, minél inkább fenntartják őshazájuk iránti ragaszkodásukat, éppen úgy, mint a ki anyját és feleségét szereti, mert a ki szereti anyját, az szereti igazán feleségét is. Minden munkájának az volt az alapja, cselekedeteiben az volt a vezérlő gondolata, hogy az igazság jósággal legyen párosulva, a gyengéket gyámolítsuk, de úgy, hogy ne gyengítsük, hanem erősítsük őket. Ezeknek az elveknek érvényesülniök kell egy a régi, mint az új világban, úgy Magyarországon, mint Amerikában.

Roosevelt szavait viharos éljenzés követte, majd fehér ruhás kisleányok üdvözölték.

Ezután Roosevelt az állomásra beérkező bécsi gyorsvonatra szállott föl, a melyhez szalonkocsiját csatolták. Galánthán és Érsekújvárott szintén lelkesen üdvözölték Rooseveltet. A gyorsvonat este 9 óra 15 perckor érkezett Budapestre.

A budapesti fogadás.

A mint az alkonyat bontogatni kezdte sötét szárnyát, megeredt az eső s elűdözte az utcákról a vasárnap sétáló közönséget. Am este kilenc óra felé, a mikor Rooseveltnek kellett érkezni, az emberek ezrei gyülekeztek össze a nyugati pályaudvar körül s esernyők alá bujva vártak türelmesen, vagy talán türelmetlenül, de vártak. A Perronra csak jeggyel lehetett bejutni. A rendező-bizottság körülbelül háromezer jegyet adott ki, és pedig azért oly sokat, hogy a külső ciferaságot a fogadásra megjelenő közönség minél nagyobb számával pótolja. Volt is kavargóság a Perron széles aszfaltján. A rendőrök alig tudtak a szorongó tömegben egy kis utat szorítani a váróterem ajtajáig. A vonatot az első sínparra várták s így nagyon kellett vigyázni, hogy le ne lépjen valaki a Perronról, mert a lokomotív, mint egyik rendőrtiszt megjegyezte, nem respektálja a rendőri tapintatot és energiát. Nagynehezen aztán mégis elhelyezkedtek.

Tele volt néppel a Perron egész végig. A váróterem előtt sorakoztak a fogadásra megjelent személyiségek: Bárczy István polgármester, Boda Dezső dr. főkapitány, Márkus József volt főpolgármester, Marp János az államvasutak elnök-igazgatója, Décsy útlevezető, Steyszkál főfelügyelő, számos fővárosi bizottsági tag, a rendőrség több főtisztviselője és nem kis csapata a külföldi, valamint magyar újságíróknak. A vonat pontosan érkezett meg kilenc óra öt perckor dühörögve gördült be az első sínparon s a közép táján egy zöld Pullman-kocsi egyik ajtajában csakhamar föltűnt Roosevelt zömök alakja. Az éljen és a hurrah zivatara dörögte be az üveges csarnokot s egy pillanat múlva már ott állott a Perron aszfaltján a tülekedő ovációzó tömeg gyűrűjében Roosevelt, vidáman mosolyogva. Elsőnek Braun Miklós, a magyar származású amerikai bevándorlási biztos kapta el köszöntésre nyújtott kezét. A másik percben már Bárczy István dr. miniszteri titkár lépett eléje, angolul üdvözölte a magyar miniszterelnök nevében, majd Bárczy István polgármesternek adta át a szót, a ki a főváros közönsége nevében a következő angol beszéddel fogadta Roosevelt Tivadart:

Magyarország fővárosának közönsége megjelent itt, hogy szívből üdvözölje önt és kifejezze ön iránt kiváló nagyrabecsülését. Az ön látogatása nemcsak nagy örömet okoz nekünk, de büszkeséggel is tölt el minket, mert egy olyan férfi látogatását fogadjuk, a ki iránt nemcsak a főváros közönsége, de az egész ország lakossága a legnagyobb tisztelettel viseltetik és a kit határtalan bámulat övez itt, mert benne nemcsak a hatalmas Amerika legnagyobb élő fiát, nemcsak a világbeke apostolát és az emberi szabadság és civilizáció apostolát, hanem ugyanakkor a magyarok igaz barátját is üdvözöljük, a ki épp az ő magas és felelősségteljes pozíciójában több ízben adta értékes bizonyítékát nemzetünk iránt érzett rokonszenvének. Amerika népe egy ízben hártalan lelkesedéssel fogadta a mi Kossuth Lajosunkat (Éljenzés) és most Magyarországot népe büszke arra, hogy fogadhatja nem kisebb lelkesedéssel önt, a kinél a látogatása örökké emlékeztetés eseménye marad városunk történetének. A főváros nevében ismételtén köszöntöm önt, remélve, hogy ön és nagyrabecsült családja jól fogja érezni magát közöttünk. Eljen Roosevelt!

Az ováció riadala zugott föl s a mint percek múlva elcsöndesült, megszólalt Roosevelt Tivadar s a miniszterelnök és

a polgármester üdvözlését e szavakkal köszönte meg:

Polgármester ur! Köszönöm az ön szives üdvözlését, a mint hogy köszönettel fogadom a miniszterelnök ur kitüntető üdvözlését is. Csodálom, hogy polgármester ur oly kitünően beszéli az angol nyelvet, szeretném ha én is tudnék magyarul, hogy az anyanyelvén egyenesen a közönséghez fordulhatnék, a mely kitüntető szívesseggel és lelkesedéssel fogad engem. Polgármester ur, a mikor átléptem az ország határát, az önök népe oly bámulatra méltó módon fogadott engem, hogy úgy éreztem magam, mintha otthon volnék. Nemcsak a szívesseget, de a szeretetet is éreztem a díszes fogadásban, a mely itt a királyi fővárosban kulminál. Ön úgy üdvözölt engem, mint a magyarok barátját. Én ehhez hozzátehetem, hogy nemcsak barátja, de régóta bámulója vagyok a magyar népnek. Azzal, hogy ön engem, mint a magyarok barátját üdvözölt, a szabadság barátját is üdvözölt, mert úgy tudom, hogy a magyar nép mindenkor a legszabadságszeretőbb népek közé tartozott. Ismétlem, igazán meg vagyok lepve a fényes és kitüntető fogadtatástól és őszintén mondom, nem találom szavakat hálas köszönetem és tiszteletem kifejezésére. *Hurrah for Hungary!*

A lelkesedés elementáris erővel tört ki Roosevelt szavai után. Az emberek tülekedve nyomultak minden oldalról feléje, mindenki közelébe iparkodott, hogy láthassa. A volt elnök igen temperamentumosan beszélt, olykor élénk taglejtéssel kísérté szavait, s a kikkel nem tudta magát megértetni, azokra is hatott a szónoki heve.

A mint beszédét befejezte, kikisérték volna a künn váró automobilhoz, de bizony a tülekedő lelkesedésben, viharzó embertömegben nehéz volt keresztül törtetni. Nagynehezen bejutottak az udvari váróterembe. Ott csillagos amerikai lobo-góval a Budapesten élő amerikaiak várták s egy amerikai hölgy bokrétaival kedveskedett neki. A váróteremből is nehéz volt kijutni az automobilhoz. Künn a szabadban még egy kedves epizódja játszódott le a fogadásnak. Az egyetlen ifjak ének-kara sorakozott ott és elénekelte az amerikai himnuszt és a magyar himnuszt.

Az elnök meghatottan hallgatta, majd fiával együtt beszállt Szapáry Pál gróf automobiljába, mely villámgyorsan elszárgult vele. Szakadt az eső, de a pályaudvar körül sok ezernyi nép tolongott egész a Váci-körút elejéig. Dörgő eljelenel, hurrával üdvözölték Rooseveltet, a ki nyájasan köszöntötte.

Az automobil gyorsan robogott tova a Váci-körúton, Deák Ferenc-utcán, Mária Valéria-utcán keresztül a Hugária-szállóba, a mely előtt szintén nagy népsokaság gyűlt össze. Az érkező illusztris vendéget a bejáratnál Burger igazgató üdvözölte. A vesztibül is tele volt lelkes közönséggel. Rooseveltt egyenesen fölment szobájába, amelynek ablakai tárva voltak. Alulról fölhangzott a közönség ovációjának zaja. Rooseveltt az ablakhoz lépett, percekig gyönyörködött a Dunapart csodás éjjeli panorámájában, majd megköszönte az üdvözlést.

— Rendkívül boldog vagyok, ugymond, hogy ennek a gyönyörű városnak vendégszeretettel élvezhetem. Köszönöm az ovációt, sok szerencsét kívánok...

Ezután elvonult az ablaktól. Néhány szót váltott fiával, a ki lement a kávéházba sörözni. Rooseveltt pedig néhány utasítást adott a holnapi nap programja dolgában, azután nyugodni tért tizenegy óra tájban.

Roosevelt látogatói.

A napsugaras tavaszi reggel eléggé korán ébred találta az utazástól éppenséggel nem fáradt illusztris vendéget, a ki kilencedfél órára rendelte reggelijét, kávé, sonkát és vaját. A Hungária-szálló kapujánál, valamint a dunamenti korzón akkor már nagy érdeklődő közönség verődött össze. Kíváncsian várták Rooseveltt Tivadart, a ki reggeli után meg is jelent az erkélyen s most már a tavaszi napfény aranyos csillogásában nézte sokáig azt a gyönyörű képet, a melyet a Duna és a budai oldal hegyei, palotái nyújtanak. Az ováció persze nem maradt el s

Roosevelt némán köszönetet intve visszavonult.

Benn a szállóban is nagyobb volt az élénkség a szokottnál. A vesztibülben elegáns urak és hölgyek várták csevegre az érdekes vendég lejövetelét, az emeleti folyosón pedig az amerikai és a magyar újságírók csapata táborozott, hogy majd nyomon kísérje az elnököt, ha program-szerű látogatásaira indult.

Ugy mondták, hogy tíz és fél óráig ott-hon marad. Ez ideig több látogatója volt. Elsőnek Németh József miniszteri osztálytanácsost fogadta, a kit ismer Amerikából, a mikor ott meglátogatta. A tanácsos ezután a holnapi bábolnai kirándulás részleteinek dolgában jött, de ismét megköszönte Rooseveltnak azt a szívesseget, a melyvel annak idejében Amerikában fogadta. Rooseveltt valóságos elragadtatással beszélt itteni látogatásáról és azt mondotta, hogy falán soha életében ilyen jól nem érezte magát. Nagy hatást tett rá a tegnapi fogadás. Nevetve mondta, hogy merre forduljon, egy körülrajongták. Egy hölgy bokrétaát adott át neki. Ő megfogta a kezét bokrétaától együtt s mivel a tömeg előre tolt, vitte magával a leánykát egész az automobiljáig.

A második látogató Bárczy István dr. miniszteri titkár volt, a ki ma minden útjára elkísérte Rooseveltet. Tíz óra tájban jött Apponyi Albert gróf. Mindenkit meglepett, hogy a nemes gróf homlokán széles fekete kötés van, felszeme alatt pedig vörös daganat és véraláfutás. Találgatták, mi történhetett, míg végre a gróf egy újságíró kérdészködésére elmondotta, hogy bizony őt szombaton baleset érte és pedig Eberhard mellett. Honka leányával kocsikáztak egy kis fogaton, a mely a grófkisasszonyé s ő is szokta mindig hajtani a lovat. Így volt ez szombaton is. A gróf gyönyörködött a leánya kedvtelésében. Egyszerre egy fordulóhoz értek. Ekkor ki akarta venni kezéből a gyéplőt, annál is inkább, mert egy korhadt fatörzs is volt az útszélén. Am úgy látszott, hogy a grófkisasszony ügyesen kerül be a fordulón s atyja ezért nem akarta a kedvét rontani, ráhagyta a hajtást. A fordulás azonban nem sikerült, a hátsó kerék nekivágódott a fatörzsnek, a gígg felborult és utasai kiestek belőle az utra. A grófkisasszonynak szerencsére semmi baja sem történt, de Apponyi gróf zúzódást szenvedett a vállán, s a bal halántékán, s a szeme alatt megütötte magát. A baleset után gyalog ment leányával Eberhardra s sebeit orvos köztözte be.

Elmondotta ezután Apponyi gróf, hogy Rooseveltt Tivadart rendkívüli érdeklődéssel szemlélte és hallgatott mindent, útjában Eberhardon a falvakon keresztül. Nagyon tetszett neki a magyar föld és népe s azt mondta, hogy örül, hogy olyan erővelteljes, egészséges férfiakat és asszonyokat lát.

Apponyi gróf látogatása negyed óráig tartott. Nyomban utána jött Szapáry Pál gróf, a ki külön is házigazdája Rooseveltnak, mert automobilján ő viszi mindenfelé.

Tizenegyedfél óra tájban végre megjelent Rooseveltt a vesztibülben. Egyszerű fekete szalonkabát volt rajta, fehér fekete-csikos nyakkendőt tett föl drágaköves tüllel, fején cilindert viselt. A közönség a vesztibülben és az utcán viharosan ünnepelte. Rooseveltt Hengelmüller nagykövettel beszállt a nyitott automobilba, a melynek kormányához maga Szapáry Pál gróf ült. A gépkocsi szélesebben iramodott tova. A másik automobil, a melyben Bárczy István titkár és a bécsi-amerikai nagykövetséghez beosztott tengerészeti attasé ültek, alig bírta követni. A gróf pompásan vezeti az automobil. Miközben a várba iparkodtak, az Albrecht-ut veszedelmes fordulójánál mindenki megbámulta, hogy a szinte félelmes gyorsaság mellett, milyen nyugalommal és biztossággal kezeli a kormányt.

A Várban.

Az automobil alig néhány perc alatt fölrepült a Várba, az első látogatás színhelyére, József királyi herceg palotája elé. A volt elnök kísérelével bement a palotába és leadta a maga és fia névjegyet a királyi herceg számára.

A palotából a miniszterelnökségre mentek, miközben az összegyűlt közönség és egy nagy sereg iskolásfiú éljenzett és hurrázott. Héderváry Károly gróf éppen a minisztertanácsos elnököt, a mikor jelentették a látogatást. A miniszterelnök felesége társaságában fogadta Rooseveltet és kísérelét. A társaság megtekintette a palotát, majd kiment a terraszra, a hol Rooseveltt percekig gyönyörködött a nagyszerű kilátásban. Ehhez hasonlót, ugymond, még alig látott a világon.

A vendégek egy negyedórai időzés után távoztak és egyenesen a királyi palotába mentek, a hol Szegedi-Maszák Aladár kormánytanácsos fogadta és kalauzolta őket. Előbb az új, majd a régi szárnyat tekintették meg. Rooseveltt nagy érdeklődéssel és gyönyörűséggel nézett mindent. A pompás gobelinek és festmények különösen lekötötték figyelmét. Ezeket szemlélve, nyilatkozataival a magyar történetben való nagy tájékozottságát árulta el; némely történelmi eseménynek még az évszámát is meg tudta mondani. A Hunyady-terem, a tánc terem, a Habsburg-terem és Szent István-terem szépségével alig tudott betelni. A palotából, husz percnyi időzés után, a képviselőházba ment a társaság.

A képviselőházban.

A Ház pompás csarnokaiban az interparlamentáris konferencia tagjai üdvözölték Rooseveltt Tivadart, a ki a fölépcsőn vonult be s a remek boltívek alatt egy pillanatra meglepetve, karját kitarva tekintett körül. Desseffy Arisztid háznagy és Zinszky István fogadták. Az utóbbi üdvözlő szavaira Rooseveltt igen melegen válaszolt. Örömmel jött s a mit a magyarokról mond, nemcsak mondja, de hiszi is, mert őszintén szereti a magyarokat, a kik szeretik a szabadságot. A magyarság értékes nép s jogosan számíthat arra, hogy mint a német mondja, kulturnép (*Kulturvolk*) legyen s majdan vezető szerepe is legyen.

Viharos éljenzés követte e szavakat. Rooseveltt és kísérelő az impozáns fölépcsőn fölvonultak a kupolacsarnokba, a hol az interparlamentáris csoport tagjai állottak körben, élükön Apponyi Albert gróf elnökkel. Rooseveltt komoly arccal állott meg előttük s feszült figyelemmel hallgatta Apponyi gróf hozzá intézett szavait. A gróf megköszönte a fogadást, a melyben az interparlamentáris konferencia tagjainak amerikai látogatásuk alkalmával a Fehér Házban részük volt. Akkor az elnök hajlandó volt az interparlamentáris konferencia céljait támogatni minden diplomáciai habozás nélkül.

Nem az ön hibája, — mondotta tovább Apponyi gróf — hogy a békekonzferencia tervbe vett munkáját befejeznünk nem sikerült. Később az ön energikus intervenciója megállította a borzasztó vért ontó háborút. Ezért az ön érdemét elismeri az egész világ. Üdvözöljük, mint ez ügynek egyik legkiválóbb munkását, a mely ügy érdekében munkálkodni kívánunk továbbra is önnel együtt, a béke nagy ügye érdekében. Sajnáljuk, hogy most a képviselőház nem ülésezik és így a törvényhozás önt hivatalosan nem üdvözölheti. Ez kötelességünk teszi reánk nézve, hogy ünnepeljük önt. Tanúságot tehetek arról, hogy nincs a külföldön senki, a ki országunk iránt, több jóindulatot tanúsítana, mint ön, a ki jóindulatának számtalan jelét adta véreinkkel szemben. Az a szívesseget, a melyvel önt fogadják, nem tisztán vendégszeretet, hanem szives ováció egy barát iránt, a kit eddig csak hírnevből ismertünk. Nem politikai szempontból lelkesedünk önért. Annit tudunk, a mit az ön ellenfelei is elismernek, hogy a legkiválóbb harcosa a morális regenerációnak, hogy pályafutása hosszú nehézküzdelem a közéleti tisztesség érdekében. Ön a legszívesebben fogadott vendége ennek az országnak.

Lelkes éljenzés követte e szavakat. Apponyi Albert gróf ezután átnyújtotta a konferencia magyar csoportjának diszkretes emlékiratát, a melynek szövege a következő:

Az interparlamentáris magyar csoport lelkes örömmel üdvözli Rooseveltt Tivadart, a hatalmas észak-amerikai államok nagy fiát, a béketörökvéseket apostolát, a nemes békeszerzőt magyar földünkön, a melyet a szabadsággért és alkotmányért vívott küzdelmek vérel áztattak. Lelkesedéssel és szeretettel köszöntjük benne barátunkat és hálánkat fokozza a visszaemlékezés arra a meleg vendégszeretetre, mellyel a magyar interparlamentáris csoportnak 1904-ben Saint Louis-ban járt tagjait fogadta. Kelt Budapesten, 1910. évi április hónap 16-án, az interparlamentáris magyar csoport teljes ülésén. Apponyi Albert gróf elnök, Berzeviczy Albert alelnök, Desseffy Arisztid, titkár.

A fölírat pergament-papírosra a Nemzeti Korvin kódexei egyik gyönyörű, mesteri reneszánsz ornamentikájú lapjának másolata. A Korvin címer helyén az Egyesült-Államok címere és a magyar címer ragyog. Az irás remek szép kaligráfia. A bekötés sötétzöld bőr, aranyozással, az ország zománcos címerével. Rooseveltt átvette az iratot, elolvasta, majd pedig a következő beszéddel válaszolt az üdvözlésre:

Apponyi gróf és önök barátai, mert önök megmutatták, hogy barátai. Nem tudom eléggé kifejezni lelkesedésemet és hálámát azért a nagylelkű barátságért, a mellyel engem az önök nagy és gyönyörű országában fogadtak. Néhány évvel ezelőtt Apponyi gróf eljött az Egyesült-Államokba. Ha megengedik, ugy mondok, hogy szívemet rögtön megnyerte, mert beláttam, hogy ő ugyanazokért az eszmékért harcol, a melyekért én küzdöttem. Én nemcsak tiszteltem Magyarországot és nemcsak szimpatizálok vele, hanem bámulója vagyok, mert tudom, hogy Magyarország történetében számtalan olyan lecke van, értünk és minden más nemzetért, a melyeket megtanulhatunk. Megtanulhatjuk a bátoros lelkjét, megtanulhatjuk a vas elhatározás és kitartás lelkjét. Uraim! Az egész civilizált világ adása Magyarországnak az ő múltjéért. A mikor Amerika még mindig Európa kezében volt, Magyarország volt az a tényező, mely meggátolta a barbarizmus terjedését és a mely a civilizált világ szokásait átvette és föntartotta. Az önök őselei az érdem, hogy azokat a támadásokat visszaverték, a melyek a nyugati kultúra ellen a barbarizmus világból jöttek, mert az önök őseinek teste állította meg a barbarizmus haladását. Washington népe a nyugati nagy városokban ma is csodálattal adózik az önök nagy, bátor, nemes királyai, Erdély, a Duna jobb partja és balpartja dicső harcosai és ama győzelmes számos csata iránt, a melyet megvívta. (Lelkes éljenzés és taps.) *Nincs illusztrisabb történelem, mint a magyar nemzet történelme. Én ismerem ezt a történelmet és nem tartanám magamat művelt embernek, hogy ha nem ismerném.* (Éljenzés.) Áttérve arra, a mit Apponyi gróf mondott, uraim, önök és én egy ponton állunk, mert a morális politikai küzdelemnek főelvei minden országban ugyanazok: küzdelem a szabadsággért, a szabadelvűségért és egyszersmind az erkölcsiségért, és végül a vallási küzdelem, a mely egy erkölcsös országnak mindig az alapját képezi. Mindazok az eszmék, a melyekért én küzdöttem az Egyesült-Államokban, szimbolizálva voltak nemcsak az Egyesült-Államokban, hanem Magyarországon is. Én küzdöttem főleg az arany szabadság elveit, az igazságért, az ember és ember közötti egyenlőségért, a nyilvános ügyekben való föltétlen tisztességért és a polgárok szociális javaiért. Kerülnünk kell egyrészt a reakcionáriusok törökvéseit, a kik minden jónak előrehaladását meg akarják gátolni; de másrészt kerülnünk kell azt, hogy félrevezetessünk a fantasztikus látványok által. Ugy küzdjünk, hogy segítsünk a gyengébb testvérünkön. De ha segítséget adunk polgártársaink-

A legfinomabb valódi francia Camembert a

„CALVADOS“

Kizárólagos főraktár:
LÖWENSTEIN MIH. utóda
HORVATH NANDOR cs. és
kir. udv. szállító cégnél.
Főület: Vámház-körút 4.
Fiók: Türr István. (Kishid)
utca 7.

1910. április 18.

nak, próbáljuk őket arra bírni, hogy segítsenek önmagukon. Ha valaki megbotlik, emeljük föl, mert nincs senki sem közöttünk, a ki ne botolhatna meg; nincs senki sem közöttünk, a kinek ne lenne szüksége segítő kézre. Emeld föl, hogy ha polgártársad megbotlik, de hogy ha elesik, akkor hagyd őt fekve, ne emeld föl, mert bizonyára nem érdemli meg a fölemelést. Ezek az elvek vezéreltek engem. Köszönöm szives üdvözlésüket.

Percekig zugott az ováció e beszéd után. Rooseveltt pedig elbeszélgetett egy ideig a konferencia tagjaival, így a többi közt *Szell* Kálmánnal, *Wekerle* Sándorral, *Berzeviczy* Alberttel, *Gál* Jenő főrendiházi taggal, *Sághy* Gyula rektorral és másokkal, majd pedig megtekintette a Ház termeit. Egy óra tájban távozott kíséretével együtt. A Ház előtt álló nagy közönség szinte tomboló lelkesedéssel ünnepelte.

József királyi herceg villásreggelije

Roosevelt elnök a Hungária-szállóba ment, majd pedig föl a Várba, a hol *József* királyi herceg vendége fiával együtt, dezsönére, a melyen résztvett *József Ferenc királyi* herceg is. Kivüle ott voltak: *Héderváry* Károly gróf miniszterelnök, *Hengelmüller* washingtoni nagykövet, *Teleki* Samu gróf, *Zichy* Kázmér gróf, *Széchenyi* László gróf, *Libits* Adolf udvari tanácsos, jószágkormányzó, *Roskoványi* Dezső szolgálattévő kamarás, *Kratochwill* százados, *Rákosi* udvari titkár. A dezsöné után két órakor *Roosevelt* *Kossuth* Ferencet látogatta meg.

A délutáni program.

Délután Rooseveltt a mezőgazdasági múzeumot tekinti meg; este hatodfél órakor *Nasch* amerikai főkonzulhoz megy, a hol fogadja a Budapesten élő amerikaiakat. Nyolc órakor a Park-Klubban *Hengelmüller* nagykövet estét ad tiszteletére.